

Hledá Olomouc hlavního architekta ?

Po 5-leté etapě (1987-1992) město Olomouc podruhé ve své historii zrušilo Útvar hlavního architekta. Nahradilo ho Odborem koncepce a rozvoje (OKR), který ale již neměl (a nemá) žádnou rozhodovací pravomoc. Nevydával (a nevydává) územní rozhodnutí, jako zmíněný ÚHA a v jeho čele již nestál (a nestojí) architekt. Jestli to bylo moudré rozhodnutí představitelů města, vždy zhodnotí čas.

Po cca 15 letech a po 2-letém extempore, kdy v čele koncepčního odboru nestál nikdo (resp. kdy měl v čele pouze „zastupujícího“ vedoucího – v osobě dopravního inženýra Radka Dosoudila), se začaly množit hlasy, že 5. největší město v republice asi přece jen kvalifikovaného (v oblasti urbanismu a územního plánování) a zkušeného „hlavního architekta“ s vysokou odbornou prestiží potřebuje. V roce 2008 se politici v radě a zastupitelstvu dokonce tvářili, že ho skutečně chtějí hledat a najít. V té době (7.ledna 2008) mně a všem ostatním členům a sympatizantům Klubu Olomouckých architektů přišel e-mail tohoto znění :

Vážení kolegové,

historická událost, hledá se hlavní architekt města Olomouce, alespoň tak chci rozumět výběrovému řízení – viz příloha.

Je první čtvrtek v měsíci i roce, zvu Vás od Caesara po 19. hod (18. mi připadá brzy). Přijďte podebatovat, kde ho hledat, případně koho doporučit, podpořit!

S kým se zítra nevidím - hodně zdraví a úspěchu v novém roce 2008!

S přátelským pozdravem

Martin Lubič ak.soch.arch.

Protože pisatel - Martin Lubič, akademický sochař a architekt, kamarád a člověk s neutuchající snahou nás - totální individualisty - architektky - dávat dohromady a mobilizovat ve prospěch našeho milovaného města je člověk, kterého si vážím, odpověděl jsem mu. Snad i proto, že jsem měl tu čest - toto poslání (ne práci) 5 let vykonávat... Snad jsem věděl o něco víc než druzí, o co jde...

Ahoj Martine,

díky za znovu-poslání Tvého e-mailu – došel v pořádku. Pročetl jsem si ty požadavky magistrátu na nového „hlavního architekta města“ (dále jen HA) - jak ten post optimisticky nazýváš - s velkou pozorností. Kéž by se profík podobných parametrů přihlásil. Samozřejmě v těch požadavcích schází to, co tam asi být nemůže, to „něco“ navíc, co je těžko formulovatelné a kvantifikovatelné. I když vím velmi dobře, že je to určitě stejně důležité jako samotná odborná připravenost. Totiž aby HA byl osobností s všeobecnou prestiží a respektem, které si buď „přinese s sebou“, nebo si ji musí dokázat vydobýt v očích politiků, odborné i laické veřejnosti. Čím ? No nejspíše :

- **zásadovostí** (tím nemyslím jen mnohem snazší tvrdohlavost),*
- **apolitickým postojem** (což Ti sice krátkodobě ztěžuje koexistenci s momentálně vládnoucí garniturou, ale dává Ti to nejcennější – svobodu říkat za všech okolností to, o čem jsi hluboce přesvědčen. A také se nemusíš bát, že Ti Tvá slova někdo za pár let připomene...)*
- **multidisciplinární odborností** (role hlavního architekta se nesmí zvrhnout na roli šéfa okrašlovacího spolku !). A zázemí sociologa a dalších urbanisticky specializovaných profesí - ekonoma, ekologa, dopraváka, „infrastrukturáka“ mu bude setsakramentsky chybět. Alespoň všeobecné povědomí o uvedených oblastech*

by tudíž mít měl, když už to nebude v pravém smyslu slova renesančním člověkem. I když trochu jím být stejně musí – copak může nevědět nic o oblasti společensko-kulturní, o sportu, filosofii, politice, a přitom organizovat vytváření nadčasové vize rozvoje města ?

- **syntetickým myšlením** (odstrašující příklad z nedávné diskuse s nejm. pracovníci NPÚ ÚOP Olomouc, když jsme spolu diskutovali o nezbytnosti hledání její (té památky, nikoliv té pracovnice – to bych si nedovolil:) budoucí funkce : „Ekonomická stránka záchranu stavební památky nás absolutně nezajímá“. To je fundamentalismus hraničící s ignorantstvím. Podobné zaslepenosti se přece dobrý HA dopouštět nesmí !
- nejenom schopností **zaujmout odborný postoj** k řešení jednotlivých problémů, ale především schopností srozumitelně tento postoj **vysvětlit a argumentačně doložit**, veřejnosti, developerům, politikům...
- **koncepčnosti, nadčasovosti a dlouhodobou zodpovědností** (tedy hodnotami, které jen málokterý 4-letý politik vnímá a protěžuje). Politik není ten, který vytváří koncepci rozvoje města, nadčasovou vizi, dlouhodobou strategii. Pouze (a to samozřejmě není málo !!!) pro ně vytváří podmínky a volí priority v jejich naplňování - z možných variant. Jejich příprava na základě zaangažování odborných elit (domorodých, nebo i přespolních, jsou-li ti domácí ducha mdlého) to je role HA.
- musí být **regulátorem, koordinátorem, inspirátorem** (nikoliv tvůrcem !).
- musí být **strážcem lidských hodnot** (často zapomínáme, že město kdysi dávno vzniklo proto, aby se v něm lidem dobře a bezpečně žilo, pracovalo, obchodovalo, setkávalo, odpočívalo, bavilo.... To přece nesmí přestat platit !).
- musí být **ochráncem existujících hodnot města** (urbanistických, stavebních, technických, přírodních, společenských, kulturních...). Musí být bdělým „psem obranářem“, zavčas odhalit potenciální nebezpečí (o gründerských tendencích bych já už teď dokázal napsat malou knihu...) a najít elegantní, neprůstřelné (protože opřené o účinné právní nástroje, ideálně o zákony) formy obrany,
- nekompromisním **hájením a preferováním společenského zájmu** před zájmy parciálními (v ideálním případě dosáhnout, aby nestály proti sobě !),
- koncentrací na důležité (my lidé s komplexním vzděláním, tedy i s VUMLem tomu spolu s V.I.L. říkáme „metoda hlavního článku“). Aby se neřešily ptákoviny, existují-li v organismu města zásadní problémy, nebo dokonce situace, u nichž hrozí nebezpečí z prodlení !

Určitě jsem ještě mnohé zapomněl – např. že HA by měl mít hroší kůži, kačení žaludek, tolerantní, rezignovanou nebo nejlépe žádnou ženu a hlavně : připravenou náhradní obživu ! Taky jsem ty atributy neřadil podle naléhavosti – a možná to ani nejde. Méně důležité není totiž nic z uvedených postulátů. A hlavně jsem je vychrlil zcela prvoplánově - jak mi je slina na jazyk, vlastně word do tohoto e-mailu přinesl...

Ale ještě jednu vážnější poznámku. Problém je v tom, že cesta není ani v tom vést s politiky válku, ani v tom lézt jim- s odpuštěním - do p....e. Cesta je v nalezení kompromisu mezi oběma extrémami, který je dán nekončícím soubojem mezi silou osobnosti HA a stavem společnosti – morálky, bohatství resp. chudoby, faktické demokracie, míry respektu vůči odbornosti, stavem arogance a korupčnosti, zájmem a ochotou veřejnosti angažovat se ve věcech veřejných, motivy vstupu lidí do politiky atd. Předem se dá říci, že my - architektonická obec budeme vždy považovat dosaženou laťku zmíněného kompromisu za příliš nízkou; městské autority (kéž bychom jim tak mohli říkat) za neúnosně vysokou (tedy na hranici „odstřelu“, tedy výpovědi HA). Lapidárně řečeno : dělat dobře hlavního architekta spočívá v umění dosahovat možného a přitom přežít. A ve sveřepém a trvalém usilování o nemožné...

Sorry, Martine, za epickou šíři mého výlevu. Ale kdysi jsem o těchto věcech docela dost přemýšlel. A mé generaci se začínají prenatální, resp. jenom o něco mladší vzpomínky poměrně přesně vybavovat... Zdar. Stašek

P.S.: Naše předběžná telefonická dohoda o mé ochotě zúčastnit se onoho filantropického workshopu samozřejmě platí, podaří-li se Ti ho zosnovat.

Příběh hledání hlavního architekta pro Olomouc postrádá katarzi. Město totiž nikoho nenašlo. A dnes už ani nehledá. Také se – spolu se mnou - ptáte, jak je to možné ?

Že by pro špičkového architekta nebylo inspirativní ujmout se tak čestné a zodpovědné role ? Nebo, že by se ještě nenarodil architekt, který by byl pro Olomouc dost dobrý ? Anebo je to mnohem prozaičtější : že ho totiž magistrát, resp. rada a zastupitelstvo vůbec nikdy najít nechtěli ? Proč si nasazovat veš do kožichu...

České městysy, která si nemohou dovolit zaměstnat hlavního architekta na plný úvazek, to řeší alespoň externí spoluprací s osobnostmi s nejvyšším možným kreditem - odborným a morálním ! Ale koho by alespoň toto nouzové řešení v maloměstě Olomouci napadlo, že...

Závěrem už jen 2 omluvy :

1. Martinovi Lubičovi se omlouvám za porušení listovního (resp. e-mailového) tajemství – jsem si ale jist, že mi to nebude mít za zlé.
2. Vám, kteří jste se „pročetli“ až sem, se omlouvám za některé výrazy, patřící spíše do obecné češtiny, než do seriózního textu. Ale architektura patří do stavebnictví a slovník u míchačky je bohatší, než v novinách. Nijak to neoslabuje výstižnost a upřímnost sdělení. Spíše naopak.

Stašek Žerava
V Olomouci, 11.11.2011